

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Betänkandet "Avskaffande av filmcensuren – men förstärkt skydd för barn och unga mot skadlig mediepåverkan" (SOU 2009:51) Dnr Ku2009/1208/MFI

Medierådet har mottagit rubricerade betänkande för yttrande och lämnar följande remissvar.

Sammanfattning

Medierådet instämmer i utredningens förslag att avskaffa filmcensuren och att bilda en ny myndighet till vilken Medierådets uppgifter överförs. Den nya myndigheten bör ha som huvuduppgift att stärka och skydda barn och unga i deras medievardag. Arbetet ska präglas av en öppen och balanserad grundsyn på nya medier och kommunikationssätt. Medierådet anser att förhandsgranskningen även ska omfatta tekniska upptagningar av film som säljs eller hyrs ut i förvärvssyfte till barn under 15 år. Ett sådant förslag kräver dock ytterligare utredning. Åldersklassificeringen bör kompletteras med tydlig konsumentupplysning kring grunden för märkningen i varje enskilt fall. Medierådet anser även att den föreslagna myndigheten ska ha en samlande funktion när det gäller statliga initiativ och åtgärder som berör barns och ungas mediesituation.

Övergripande reflektioner

Medierådet välkomnar förslaget om en modernisering av myndighetsstrukturen på medieområdet. Att skapa en ny myndighet som arbetar med barns och ungas medievardag är en både rimlig och nödvändig utveckling när det gäller vad som ska ligga inom statens ansvarsområde. Den föreslagna myndighetens uppgifter är också i linje med 2000-talets moderniserade myndighetsbegrepp. I dagens fragmentariska och globala medielandskap sker en stor del av distributionen via nätet, ofta utan kontroll via illegala distributörer. Därför är nationell lagstiftning eller nya åldersgränser varken ett tillräckligt eller effektivt sätt att skydda och stärka barn och unga. Däremot är information, utbildning och dialog med mediebranscherna framkomliga vägar, liksom främjandet av dialog mellan barn och vuxna. Att inhämta och sprida kunskap, stimulera till eget skapande och till samtal mellan vuxna och barn är de mest effektiva verktygen för att stärka barns och ungas mediekompetens, vilket i sin tur skyddar och stärker dem som mediekonsument och -producent. Medierådets arbete i kommittéform har redan visat att dessa metoder fungerar. Vi ser också att statens roll i detta arbete är nödvändig, ingen annan aktör har motiv för att långsiktigt driva och samordna aktiviteter på området.

Sverige ligger också sist när det gäller modernisering av mediemyndigheter i en nordisk jämförelse. Sverige är i dag det enda nordiska landet med en vuxencensur och det enda land som inte har inkluderat information och utbildning i ett mediemyndighetsuppdrag.

Sammanfattningsvis stödjer Medierådet till fullo det liggande förslaget till avskaffande av vuxencensuren och skapande av en ny mediemyndighet med de föreslagna uppgifterna. I det följande kommenteras några områden där vi anser att ytterligare förstärkningar behövs.

Avsnitt 8 Åldersklassificering av filmer avsedda att visas för barn

8.3.1 Åldersklassificeringen av filmer avsedda att visas offentligt för barn bör behållas

Medierådet tillstyrker utredningens förslag. Medierådet vill dock göra följande tillägg:

Idag är det betydligt vanligare att barn under 15 år ser film hemma på dvd eller på nätet än via offentlig visning på bio. Mot bakgrund av detta anser Medierådet att den föreslagna förhandsgranskningen även bör omfatta hyr- och köpfilm på dvd. Det som avses är att tekniska upptagningar av film som ska hyras ut eller säljas i förvärvssyfte till barn under 15 år ska granskas och åldersklassificeras på samma sätt som film för offentlig visning. Önskas endast en 15-årsgräns krävs ingen granskning. Förslaget kräver sannolikt ytterligare utredning och bör självfallet beredas i lämplig ordning.

Man bör vara medveten om att den omfattande illegala upp- och nedladdningen av rörliga bilder på nätet aldrig beaktar någon form av åldersgränser eller kompletterande konsumentinformation. Detta är dock en fråga som måste lösas separat och kräver sannolikt ytterligare åtgärder.

Konsumentinformation

Medierådet anser att syftet med granskningen bättre skulle uppfyllas genom en utökad konsumentinformation. Se vidare kommentarer under avsnitt 12.2.

Avsnitt 9 Att skydda barn och unga mot skadlig mediepåverkan

9.2 Vad är skadligt medieinnehåll och skadlig mediepåverkan?

Som experter på medieutvecklingen och dess konsekvenser för barn och unga anser Medierådet att begreppet skadlig mediepåverkan är vagt och komplicerat. Medierådets egna studier och granskning av såväl svensk som internationell forskning visar med tydlighet att formuleringen är problematisk som grund för en ny myndighet. Begreppet skadlighet förutsätter någon form av mätbar negativ effekt, vilket decennier av forskning inte kunnat bekräfta. Skadlighetsbegreppet är vilseledande, eftersom det ger sken av vetenskaplighet när det i själva verket handlar om att spegla samhällets värdegrund. Detta får konsekvenser för den nya myndighetens uppdrag, se nedan.

Avsnitt 12 Överväganden avseende den framtida myndighetsorganisationen och dess uppgifter

12.1 En ny myndighet

Medierådet tillstyrker utredningens förslag. Medierådet vill dock göra följande tillägg:

En förändrad utgångspunkt

I enlighet med ovanstående resonemang anser Medierådet att den nya myndighetens uppdrag bör vara att *stärka och skydda barn och unga i deras medievardag*. Denna utgångspunkt harmoniserar med FN:s konvention om barnets rättigheter, där barns rätt till information och att få uttrycka sig är centrala principer, liksom rätten till skydd (artikel 17). Arbetet bör präglas av en öppen och balanserad grundsyn på barn och ungas medieanvändning.

12.2. Den nya myndighetens huvudsakliga uppgifter

Medierådet tillstyrker utredningens förslag. Medierådet vill dock göra följande tillägg:

En samlande funktion

Medierådet anser att det är av yttersta vikt att den nya myndigheten får en samlande funktion när det gäller statliga initiativ och åtgärder som berör barns och ungas mediesituation. Med detta menas att åtgärder och initiativ bör samordnas av den nya myndigheten. Frågor om barns och ungas mediesituation berör idag flera departement och sakområden. Detta innebär att insatser från olika håll blivit splittrade och saknat central samordning. För att effektivisera statens insatser inom området är det önskvärt att den myndighet som beskrivs i betänkandet också får en samordnande och samlande funktion.

Konsumentinformation

Medierådet anser att den nya myndigheten också ska ha ett uppdrag att förse såväl vuxna som barn och unga med relevant konsumentinformation om de filmer som granskats. Myndigheten bör verka för att utveckla ett märkningssystem där nyckelord eller symboler förklarar och illustrerar varför en film fått en viss åldersmärkning. Systemet ska på ett enkelt och lättfattligt sätt beskriva filmens innehåll, t.ex. förekomst av våldsskildringar eller skildringar av drogbruk. Ett tydligt exempel på hur detta kan se ut är det framgångsrika PEGI-systemet inom dataspelsområdet.

Kristina Ahlinder
ordförande

Ann Katrin Agebäck
kanslichef